

X. PHẨM TỔNG TRÌ

01

Khi ấy, trời Đế Thích nghĩ: Nếu các thiện nam tử, thiện nữ v.v... chỉ nghe công đức và danh hiệu của Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa này, phải biết những người ấy đã từng cúng dường vô lượng Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, phát thệ nguyện rộng, gieo trồng nhiều căn lành trong quá khứ, hưởng gì được thọ trì, đọc tụng, biên chép, tư duy đúng lý, vì người khác giảng giải, hoặc có thể tùy sức như sự chỉ dạy mà tu hành. Nên biết người này trong quá khứ đã ở chỗ vô lượng Phật, gần gũi cúng dường, gieo trồng nhiều căn lành, đã từng nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa, nghe rồi thọ trì, đọc tụng, suy nghĩ, diễn nói cho người khác, như sự chỉ dạy mà tu hành. Hoặc có thể hỏi, có thể đáp kinh này, nhờ phước lực đời trước nay mới thành tựu như vậy.

Nếu các thiện nam tử, thiện nữ v.v... đã từng cúng dường vô lượng Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, công đức thuần tịnh thì khi nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa tâm vị ấy không kinh sợ, chẳng hoảng hốt, chẳng e ngại, chẳng lo buồn, chẳng hối tiếc, chẳng thối lui, chẳng mất đi.

Bấy giờ, Thế Tôn biết tâm niệm của trời Đế Thích liền bảo:

- Đúng vậy! Đúng vậy! Đúng như ông đã nghĩ.

Khi ấy, Xá-lợi Tử biết được tâm niệm của trời Đế Thích liền bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu các thiện nam tử, thiện nữ v.v... nào nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu tin hiểu sâu xa, thọ trì, đọc tụng, tư duy đúng lý, biên chép, thuyết giảng, truyền bá rộng rãi, như sự chỉ dạy mà tu hành, nên biết người này như các Đại Bồ-tát ở địa vị Bất thối. Vì sao? Vì nghĩa lý của Bát-nhã ba-la-mật-đa này sâu xa, khó tin khó hiểu. Nếu đời trước tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa chẳng lâu dài, không ở trước Phật thỉnh hỏi và lãnh thọ, chẳng ở chỗ Phật gieo nhiều căn lành thì làm sao vừa được nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có thể tin hiểu ngay được?

Bạch Thế Tôn! Nếu các thiện nam tử, thiện nữ v.v... nghe thuyết nghĩa lý sâu xa của Bát-nhã ba-la-mật-đa, tâm chẳng tin hiểu, lại phỉ báng chê bai, phải biết người này đời trước đã phỉ báng chê bai Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa. Vì sao? Vì người ngu này căn lành ít ỏi, không có chí nguyện đúng đắn, gần gũi bạn ác nên khi nghe nghĩa lý

sâu xa của Bát-nhã ba-la-mật-đa, do sức huân tập từ đời trước, nên chẳng tin chẳng ưa, tâm chẳng thanh tịnh, chẳng nhẫn nại, chẳng muốn. Vì sao? Vì đời quá khứ, người ngu này chưa từng gần gũi chư Phật Bồ-tát và các Hiền Thánh, chưa từng thỉnh hỏi nghĩa lý sâu xa của Bát-nhã ba-la-mật-đa này.

Bấy giờ, trời Đế Thích nói với Xá-lợi Tử:

- Nghĩa lý sâu xa của Bát-nhã ba-la-mật-đa này rất khó tin hiểu, những người có lòng tin chưa lâu dài muốn tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, nghe thuyết nghĩa lý sâu xa trong ấy không thể tin hiểu, hoặc sanh hủy báng chưa phải là hiếm có.

Khi ấy, trời Đế Thích lại bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nay con xin kính lễ Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa. Nếu con kính lễ Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa tức là kính lễ trí nhất thiết trí.

Bấy giờ, Phật bảo trời Đế Thích:

- Đúng vậy! Đúng vậy! Đúng như lời ông nói. Nếu thường kính lễ Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa tức là kính lễ trí nhất thiết trí? Vì sao? Nay Kiều-thi-ca! Vì chư Phật đã chứng trí nhất thiết trí đều từ Bát-nhã ba-la-mật-đa mà sanh ra. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa lại do trí nhất thiết trí của chư Phật mà có được.

Này Kiều-thi-ca! Các Đại Bồ-tát nên hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa này, nên trụ Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa này, nên học Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa này.

Bấy giờ, trời Đế Thích bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thế nào thì gọi là trụ Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa? Hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thế nào gọi là học Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa?

Bấy giờ, Phật bảo trời Đế Thích:

- Hay thay! Hay thay! Chính ông mới có thể thỉnh hỏi nghĩa lý sâu xa này. Ông nhờ oai lực của Phật mới có thể hỏi Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác về nghĩa lý sâu xa này.

Này Kiều-thi-ca! Các Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, chẳng trụ vào sắc, cũng không trụ đây là sắc, đây là học sắc. Chẳng trụ thọ, tưởng, hành, thức, cũng không trụ đây là thọ, tưởng, hành, thức, đây là học thọ, tưởng, hành, thức.

Lại nữa, này Kiều-thi-ca! Các Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, chẳng học đối với sắc, cũng chẳng học đây là sắc, là không trụ sắc. Nếu đối với thọ, tưởng, hành, thức chẳng học, cũng

chẳng học đây là thọ, tưởng, hành, thức, là không trụ vào thọ, tưởng, hành, thức.

Này Kiều-thi-ca! Đây gọi là Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, cũng gọi là trụ Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, cũng gọi là học Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa.

Khi ấy, Xá-lợi Tử liền bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Bát-nhã ba-la-mật-đa này rất là thâm sâu. Bát-nhã ba-la-mật-đa này khó có thể so lường. Bát-nhã ba-la-mật-đa này khó có thể chấp thủ. Bát-nhã ba-la-mật-đa này không có hạn lượng?

Bấy giờ, Phật dạy Xá-lợi Tử:

- Đúng vậy! Đúng vậy! Này Xá-lợi Tử! Khi hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, các Đại Bồ-tát chẳng trụ vào tánh thâm sâu của sắc, cũng không trụ đây là tánh thâm sâu của sắc, đây gọi là học tánh thâm sâu của sắc.

Chẳng trụ vào tánh thâm sâu của thọ, tưởng, hành, thức, cũng không trụ đây là tánh thâm sâu của thọ, tưởng, hành, thức, đây gọi là học tánh thâm sâu của thọ, tưởng, hành, thức.

Lại nữa, này Xá-lợi Tử! Khi hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, các Đại Bồ-tát chẳng học tánh thâm sâu của sắc, cũng chẳng học đây là tánh thâm sâu của sắc, đây gọi là không trụ tánh thâm sâu của sắc.

Đối với thọ, tưởng, hành, thức chẳng học tánh thâm sâu của thọ, tưởng, hành, thức, cũng chẳng học đây là tánh thâm sâu của thọ, tưởng, hành, thức, đây gọi là không trụ tánh thâm sâu của thọ, tưởng, hành, thức.

Khi ấy, Xá-lợi Tử bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Bát-nhã ba-la-mật-đa này rất thâm sâu, khó có thể so lường, khó có thể chấp thủ, không có hạn lượng thì khó tin hiểu, chỉ nên thuyết cho các Bồ-tát ở địa vị Bất thối kia thôi. Vì sao? Vì những vị ấy nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa này tâm chẳng hoảng hốt, sợ hãi, nghi ngờ, tâm rất tin hiểu, không sanh hủy báng.

Trời Đế Thích hỏi cụ thọ Xá-lợi Tử:

- Nếu vì các Bồ-tát chưa được thọ ký kia mà thuyết Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa sẽ mắc tội gì?

Xá-lợi Tử bảo trời Đế Thích:

- Khi nghe những người kia sẽ hoảng hốt, sợ hãi, nghi ngờ, chẳng thể tin hiểu, hoặc sanh hủy báng. Do đây gây tạo làm tăng trưởng nghiệp cảm đọa ác thú, chìm trong ba đường ác, chịu khổ lâu dài nặng nề, khó chứng quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Vì vậy không nên vì họ thuyết giảng Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa.

Trời Đế Thích thưa:

- Có trường hợp nào Bồ-tát chưa được thọ ký mà nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, tâm chẳng sợ hãi, hoảng hốt, nghi ngờ, rất tin hiểu, chẳng hủy báng không?

Xá-lợi Tử đáp:

- Có. Kiều-thi-ca! Đại Bồ-tát này đã phát tâm quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề lâu rồi, đã tu hạnh của Đại Bồ-tát lâu rồi, chẳng bao lâu sẽ được thọ ký đại Bồ-đề.

Này Kiều-thi-ca! Đại Bồ-tát nào nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, tâm chẳng sợ hãi, hoảng hốt, nghi ngờ, không hủy báng, lại rất tin hiểu, phải biết Đại Bồ-tát này đã được thọ ký quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Nếu là người chưa được thọ ký thì bất quá sẽ ở chỗ một đức Phật hoặc hai đức Phật, nhất định sẽ được thọ ký đại Bồ-đề.

Bấy giờ, Phật dạy Xá-lợi Tử:

- Đúng vậy! Đúng vậy! Đúng như lời ông nói. Xá-lợi Tử! Đại Bồ-tát nào học Đại thừa lâu dài, phát đại nguyện lâu dài, tu hạnh lớn lâu dài, cúng dường nhiều đức Phật, phụng sự nhiều thiện hữu, căn lành thành thực; nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, tâm chẳng sợ hãi, hoảng hốt, nghi ngờ, tâm tin hiểu sâu xa, thích lắng nghe thọ trì, đọc tụng, cung kính cúng dường, tư duy đúng lý, thuyết giảng cho người khác, hoặc lại biên chép, như lời dạy mà tu hành, thường không biếng nhác.

Này Xá-lợi Tử! Do nhân duyên đó, nên dù sanh ở chỗ nào, Đại Bồ-tát này luôn được gặp Phật, thường nghe Chánh pháp, cúng dường, cung kính, tôn trọng, ngợi khen. Gặp được Phật nào, đều được Phật thọ ký, không bỏ qua.

Khi ấy, Xá-lợi Tử bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nay con muốn nói một vài thí dụ nhỏ, cúi xin Ngài hứa cho.

Phật dạy Xá-lợi Tử:

- Tùy ý ông cứ nói.

Khi ấy, Xá-lợi Tử thưa:

- Bạch Thế Tôn! Như các thiện nam tử v.v... trụ Đại thừa này mộng thấy chính mình ngồi tòa Bồ-đề nhiệm màu, phải biết người này gần chứng quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Như vậy, nếu có các thiện nam tử v.v... được nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa, tâm rất kính tin, thọ trì, đọc tụng, siêng năng tu học, tư duy đúng lý, biên chép giảng nói, truyền bá rộng rãi. Phải biết người này học Đại thừa lâu dài, căn

lành thành thực, hoặc đã được thọ ký đại Bồ-đề, hoặc gần được thọ ký đại Bồ-đề, mau chứng quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Bạch Thế Tôn! Ví như có người đi dạo qua đồng nội gặp khúc đường nguy hiểm dài hàng trăm do-tuần, hoặc hai, hoặc ba, hoặc bốn, hoặc năm trăm, thấy phía trước là thành ấp vương đô, nghĩa là gồm ruộng vườn, cây cối, người thả trâu v.v... Thấy như vậy liền nghĩ: Thành ấp vương đô cách đây chẳng xa. Nghĩ như vậy rồi, thân tâm thư thái, chẳng sợ ác thú, giặc cướp đói khát. Những thiện nam tử v.v... trụ Bồ-tát thừa cũng lại như vậy. Nếu nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa hết lòng kính tin, thọ trì, đọc tụng, siêng năng tu học, tư duy đúng lý, biên chép, thuyết giảng, truyền bá rộng rãi. Phải biết người này chẳng bao lâu sẽ được thọ ký đại Bồ-đề, mau chứng quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, không rơi vào hàng Thanh văn và Độc giác. Vì sao? Vì đã được thấy, nghe, cúng dường, cung kính Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là tướng trước của Vô thượng Bồ-đề.

Bạch Thế Tôn! Ví như có người muốn xem biển cả, lần lượt đi tới một thời gian lâu mà không thấy núi rừng nữa, liền nghĩ: Nay thấy được như vậy chắc biển cả chẳng còn xa. Vì sao? Vì gần bờ biển mặt đất thấp dần nên không có các núi rừng. Bấy giờ, tuy người kia chưa thấy biển cả nhưng thấy được cảnh tượng ấy gần kề nên vui mừng.

Các thiện nam tử v.v... trụ Bồ-tát thừa cũng lại như vậy, khi được nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa hết lòng kính tin, thọ trì, đọc tụng, siêng năng tu học, tư duy đúng lý, biên chép, thuyết giảng, truyền bá rộng rãi. Phải biết chẳng bao lâu người này sẽ được thọ ký đại Bồ-đề, mau chứng quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Vì sao? Vì đã được nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa là tướng trước của quả Vô thượng Bồ-đề.

Bạch Thế Tôn! Ví như vào mùa xuân, cây hoa quả v.v... lá vàng rơi rụng, cành nhánh lại xanh tươi. Mọi người thấy vậy nghĩ: Chẳng bao lâu, lá xanh sẽ nhú ra đơm bông kết trái. Vì sao? Vì các cây này đã hiện ra tướng của lá hoa quả mới. Những thiện nam tử v.v... trụ Bồ-tát thừa cũng lại như vậy, khi được nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa này hết lòng kính tin, thọ trì, đọc tụng, siêng năng tinh tấn tu học, tư duy đúng lý, biên chép, thuyết giảng, truyền bá rộng rãi. Phải biết chẳng bao lâu người này sẽ được thọ ký đại Bồ-đề, mau chứng quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Bạch Thế Tôn! Ví như người nữ mang thai lâu ngày, thân thể đi chuyển nặng nề, đi đứng không yên, ăn uống ngủ nghỉ đều giảm sút, chẳng thích nói nhiều, biếng nhác công việc thường ngày, vì chịu khổ

đau nên mọi việc đều trễ nải. Mẹ kể thấy đáng về vậy biết ngay người nữ này chẳng bao lâu sẽ sinh. Các thiện nam tử v.v... trụ Bồ-tát thừa cũng lại như vậy, nếu được nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa này, hết lòng kính tin, thọ trì, đọc tụng, siêng năng tu học, tư duy đúng lý, biên chép, thuyết giảng, truyền bá rộng rãi. Phải biết chẳng bao lâu người này sẽ được thọ ký đại Bồ-đề, mau chứng quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, chuyển pháp luân vi diệu, độ vô lượng chúng hữu tình.

Bấy giờ, Phật khen Xá-lợi Tử:

- Hay thay! Hay thay! Ông đã khéo nói được thí dụ của Bồ-tát, phải biết đều nhờ thần lực của Như Lai.

Quyển thứ 545

HẾT